מסי 7216602 | 02.06.2005 | גלובס - שוק ההון | עמוד 12 | 1 | 26.16x34.68
מרסד שמואל נאמן - 85300

"החברות הגדולות יהיו חייבות להעביר את מרכזי המו"פ המובילים שלהן להודו"

שר המדע והטכנולוגיה ההודי, קאפיל סיבאל, מבקר בישראל כדי לחפש "טכנולוגיות שטובות לאדם הפשוט": טכנולוגיות להשקיה, לטיהור מים ולהפקת אנרגיה סולארית, ומרגיע: "על כל מקום עבודה שהולך לאיבוד לטובת הודו נוצרים חמישה מקומות עבודה חדשים" ← עופר לוי

ולם המחקר והפיתוח הטכנולוגי עובר בשנים האחרונות תהליך דומה לזה שעבר עולם הייצור. יותר ויותר תאגידים גדולים בוחרים בקצב הולך וגדל להעביר פעילויות מו"פ ממדינות מפותחות לטובת מדינות זולות שבהן שעת מהנדס עשויה לחסוך להם שליש מהעלויות.

ההיגיון מאחורי המהלך הזה הוא פשוט. במדינות כמו הודו, סין ואחרות, יש כוח אדם איכותי ורמה גבוהה יחסית של השכלה אקדמית מצד אחד, ומנגד עלויות כוח אדם נמוכות. שני אלה יחד הם מתכון בטוח להגדלת הרווחיות ולשיפור רמת התחרות.

התהליך הזה מפחיד, בלשון המעטה, את מדינות המערב, ובכללן ישראל. חברת היי־טק מובילה יכולה לשלם למדען בהודו כ־30 אלף דולר בשנה. גם אם היא מקבלת מחצית מהתפוקה של מדען במדינות המערב, זה עדיין משתלם יותר מאשר להעסיק מדען במערב. עלות השכר השנתי של מהנדס בארצות הברית מסתובבת סביב 150 אלף דולר, ועלות העסקתו של מהנדס בכיר בישראל נע־שקת לרמת ה־100 אלף דולר לשנה.

אף על פי שחלק ממנהלי הפיתוח של החברות הזרות כבר הצליחו להביא קבלות על פיתוחים שמרכז הפיתוח הובילו, אף אחד מהם לא יכול לנוח על זרי הדפנה. מעל כל אחד מהם מתנופפת חרב התחרותיות והקיצוצים והם עשויים למצוא עצמם יום אחד נרעלים את הדלתות ומע־בירים את פעילות הפיתוח למקומות זולים יותר.

"אנחנו מתייחסים לסיכוי שיעבירו פעילויות מישר־אל החוצה בצורה הכי פרנואידית שאפשר", אמר לאחרו־נה ל"גלובס" מנהל הפיתוח של אינטל בישראל במסגרת סדרת כתבות על מרכזי הפיתוח הזרים הפועלים בארץ. "החרב המתהפכת מאיימת עלינו כל הזמן ואנו נאבקים כדי שלא יוציאו פעילות מחוץ לגבולות ישראל", אומ־רים במוטורולה ישראל. "אין אף ציוני אחד אצלנו בח־ברה והשיקולים הם עסקיים. יש מגמה לעשות פיתוחים באוף שור והשמות הראשונים שעולים על השפתיים הם הודו וסין", הסביר לאחרונה סגן הנשיא למו"פ של חברת BMC, המעסיקה בארץ כ־500 עובדים.

כששואלים את קאפיל סיבאל (Sibal) שר המדע והט־כנולוגיה של הודו על הסכנה שמאיימת על החברות מה־מערב הנושא מוציא אותו משלוותו. "כולם מדברים על זה עכשיו, אבל למען האמת האם למישהו היה באמת אכפת משיעורי האבטלה הגבוהים בהודו במשך מאות שנים? גם מאז שהודו הפכה להיות מדינה עצמאית יש אצלנו שיעורי אבטלה גבוהים אבל אף אחד לא בכה על זה".

● כולם אבל יודעים שארצות הברית ומדינות המערב מפסידות ביום מקומות עבודה לטובות הודו.

"לא נכון. לא מעט משרות שנוצרות בארצות הברית כתוצאה מהשקעות הודיות. האם מישהו מחשב אותן ביחס למספר המשרות שהלכו שלכאורה הלכו לאיבוד?"

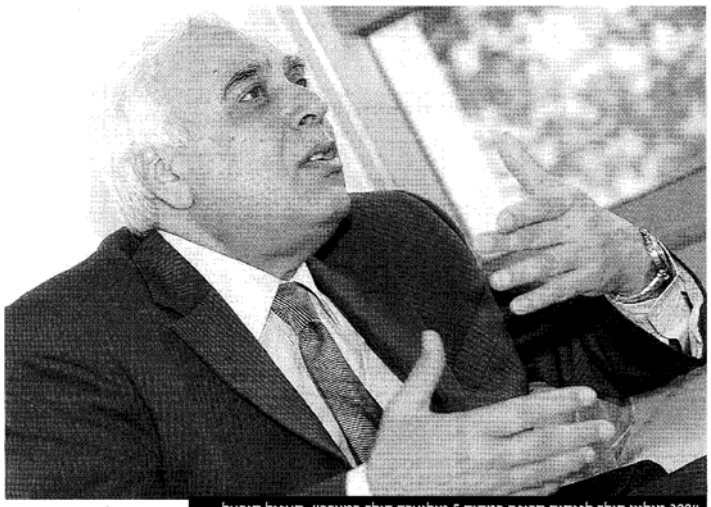

"300 מיליון דולר לפיתוח תרופה במקום 5 מיליארד דולר במערב". קאפיל סיבאל

צילום: מיכה בריקמן

משרות לא הולכות לאיבוד

ובכלל, מסביר שר המדע והטכנולוגיה ההודי, משרות שעוברות ממדינות המערב להודו הן בכלל לא בחזקת "הולכות לאיבוד": "ההשקעה של חברות זרות בהודו טובה לכל הצדדים. עבור כל מקום עבודה שהולך לאיבוד (לטר־בת הודו – ע.ל.), נוצרים חמישה מקומות עבודה אחרים. חברות שמשקיעות בהודו מצליחות להגדיל את הרווח שלהן ואת הכסף הן משקיעות כדי להרחיב את העסק. הרווחים מובילים ליצירת מקומות עבודה נוספים, לא בה־כרח רק בתחומי הטכנולוגיה, וזהו מצב שטוב לכולם.

"קחו לדוגמה את בריטניה. בשנה שעברה בלבד הודו השקיעה יותר כסף בבריטניה מאשר בריטניה השקיעה כסף בהודו".

לישראל הגיע סיבאל לביקור קצרצר בן ארבעה ימים שבמסגרתו חתמו ישראל והודו על קרן מו"פ משותפת שבמסגרתה תזרים כל מדינה מיליון דולר מדי שנה לפ־רויקטים משותפים של ישראלים והודים. את בואו לארץ יזם מוסד שמואל נאמן בטכניון, העוסק במחקר במדי־ניות טכנולוגיה, סביבה ומדינה ומנוהל בידי פרופ נרב לירון. לדברי לירון יש חשיבות בהידוק הקשר בין המ־דינות בעיקר בנושאים טכנולוגיים. "הכוונה שלנו להר־ביל ביחד עם ההודים מחקרים משותפים בנושאים מד־עיים. וההודים מאוד מעוניינים ללמוד מאיתנו בעיקר על פעילות המו"פ".

סיבאל מסביר שהוא הגיע לארץ כדי לחפש אפשרויות לשיתופי פעולה בין הודו לישראל, או כפי שהוא מכנה אותה "המדינה הגדולה שלכם". שיתופי הפעולה שאליהם הותר סיבאל אינם נמצאים רווקא בקצה הסקאלה של הפי־תוח הטכנולוגי, אלא דווקא במה "שטוב לאדם הפשוט". "היקף ההוצאה על מו"פ בהודו עומד על 1.1% מהתמ"ג, לעומת כ־5% בישראל, ואנו שואפים להגדיל את המספר הזה ל־2% בשנים הקרובות", הוא מסביר.

בראש הרשימה של הדברים שטובים לאדם הפשוט נמ־צאות טכנולוגיות השקיה מתקדמות ואחריהן טכנולוגיות סולריות שחשובות להודו על רקע העלייה במחירי הנפט, וכן טכנולוגיות לטיהור מים.

לדברי סיבאל, גם תחום תאי הגזע מסקרן מאוד את הודו וגם בו היא יכולה לשתף פעולה עם ישראל. "שי־תופי הפעולה בין המדינות יכולים לבוא גם בתחום החלל והביטחון וכן בתחומי הננו, הנו־אלקטרוניקה, נו־רחומ־רים ונו־ביולוגיה".

ההבדל הוא בחדשנות

מה שעדיין מבדל את הפיתוח שנעשה במדינות המערב מהפיתוח שנעשה במזרח היא רמת החדשנות. חברות גדו־לות שמעבירות פעילות מו"פ להודו־סין מעדיפות לה־שאיר את חוד החנית של הפיתוח בקליפורניה או בישר־אל ולהעביר מזרחה את הפעילויות שבהן רמת החדשנות והמורכבות הטכנולוגיות נמוכה יותר.

אבל סיבאל מעריך שגם המצב הזה ישתנה בעתיד. "החברות הגדולות יהיו חייבות להעביר את מרכזי המו"פ המובילים שלהן להודו. חברת תרופות שמוציאה בשנה יותר מ־5 מיליארד דולר על מו"פ במדינה מערבית, יכו־לה לעשות אותו פיתוח ב־300 מיליון דולר בהודו. החברות אולי לא הכי להוטות להגיע להודו, אבל בעולם תחרותי הן צריכות להוריד מחירים כדי להיות יותר אטרקטיביות עבור הלקוחות בשוק. החברות הזרות נהנות מעלויות נמו־כות בהודו, איכות כוח אדם גבוהה, פעילות במדינה דמו־קרטית וגם אנשים שמדברים אנגלית היטב. זה כמובן מת־בטא לא רק בעולם ההיי־טק אלא גם בתעשיות אחרות.

● איך אתם מנסים לעודד את המשקיעים הזרים?

"השלמנו חקיקת חוק שנו־תן 'חופשה ממס' למשך תקו־פה ארוכה של עד עשר שנים בכמה אזורים. אם חברה זרה ממשיכה להשקיע בהודו אחרי התקופה הזאת, ההנ־חות במס שלה נמשכות".

● האם יש מוסד מסוים בהודו שמרכז את הפעילות הזאת?

"אין לנו מוסד ממשלתי שמרכז את הפעילות מול הז־רים, אך יש משרד ייעודי באזורי הפיתוח הכלכלי שמיר־ערים לטיפול בנושאים השונים. המטרה שלנו כממש־לה היא לתת תשתית טובה למשקיעים הזרים. בבנגלור, לדוגמה, יש הרבה משקיעים זרים, אבל אין לנו התשתית הנחוצה כדי להתמודד עם כל המשקיעים".

● ואיך אתם מתמודדים עם התחרות מול סין?

"אני לא יודע מה סין נותנת למשקיעים ולא יכול לע־שות השוואות, להם יש הצעות אטרקטיביות וגם לנו. לנו ולסין יש מדיניות שונה והמשקיעים ילכו לכל מקום שבו יוכלו למקסם את הרווחים שלהם".

● מה דעתך על "היי־טק הישראלי"?

"אני חושב שישראל היא מובילה עולמית בהרבה רב־רים. החברה הישראלית השקיעה בהון האנושי, זה בא לדר־עתי כחלק מהמסורת היהודית. יש לכם שילוב מצוין של עלויות נמוכות יחסית של כוח אדם למדינות המערב וכוח אדם איכותי". ●

כששואלים את סיבאל על הסכנה שמאיימת על החברות מהמערב עושה רושם שהנושא מקפיץ אותו משלוותו. "כולם מדברים על זה עכשיו, אבל האם למישהו היה אכפת משיעורי האבטלה הגבוהים בהודו במשך מאות שנים? מאז שהודו הפכה להיות מדינה עצמאית יש אצלנו שיעורי אבטלה גבוהים אבל אף אחד לא בכה על זה"